

HET GENTS KERKEPAD (Vervolg)

DE KERK VAN DE PATERS REDEMPTORISTEN - Voskenslaan

De Congregatie van de Redemptoristen, officieel: Congregatie van de Allerheiligste verlosser, werd in 1732 gesticht door Sint-Alfonsus te Scala nabij Napels in Italië. Ze stelde zich tot doel de Blijde Boodschap te verkondigen door het inrichten van grote volksmissies met een duur van acht tot tien of veertien dagen met daarnaast bezinning voor kloosterzusters en de jeugd.

De eerste Redemptoristen in België vestigden zich in 1832 te Doornik. Hun eerste missie in het bisdom Gent hielden ze in 1844 in Schelderode. Een algemene missie voor de stad Gent, in 1857, kende een buitengewone toeloop. De stichting van een klooster te Gent was het initiatief van Pater Aloïs Coste-noble, die tevens als eerste de functie van rector waarnam. De bouwwerken voor het optrekken van de kloosterkerk namen hun aanvang in maart 1926. De stichter heeft echter de inwijding ervan niet meer kunnen meemaken daar hij in november 1929 overleed.

Mgr. Coppieters, bisschop van Gent, consacreerde de kerk op maandag na Beloken Pasen, 28 april 1930.

Ze is gebouwd in Romaanse stijl en werd ontworpen door architect Karel Malfait. Het gebouw heeft een lengte van 40 meter en een breedte van 17 meter. Het bezit een middenbeuk van 12 meter hoog, twee kleinere zijbeuken en biedt plaats aan vijfhonderd personen.

De bouw van een kloosterkerk aan de Voskenslaan was niet geheel naar de zin van de toenmalige pastoor van Sint-Pieters-Buiten. Die meende dat een kerk op amper één kilometer afstand gelegen van die van Sint-Pieters-Buiten en nog dichter tegen die van Sint-Paulus, een beetje teveel van het goede kon zijn. Pastoor Van Kerckvoorde, in gesprek met een pater Redemptorist in maart 1926, gaf te kennen dat de paters beter de andere kant van de parochie hadden uitgekozen voor de bouw van hun stichting. Waarop het lakoniek antwoord van de pater was: " 't Is om nader bij de statie te zijn".

Achteraan in de kerk bevindt zich een wit beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Smarten waaraan ze is toegewijd.

Vooraan links in een met zwarte marmer beklede zijkapel: een ikoon van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand. In de rechter zijkapel: het beeld van Sint-Gerardus, Broeder-Redemptorist.

In de nis boven het koor hangt een groot sober houten kruis.

Het polychrome eikehouten beeld van de H. Familie, achteraan in de kerk, is achttiende eeuws. Het is afkomstig uit de Redemptoristenkerk van het Hopland in Antwerpen.

Bibliografie

- De Paeppe Johan: 100 jaar Sint-Pieters-Buiten. 1874-1974.

DE KERK EN HET KLOOSTER VAN DE DISCALSEN OF ONGESCHOEIDE KARMELIETEN - Burgstraat

Vanaf 1272 vestigde de orde der Geschoeide Karmelieten, de zogenaamde O.L.Vrouwebroers, zich in de Lange Steenstraat te Gent. Ze bouwden er een klooster en een kerk. De nieuwe stichting werd door heel wat aanzienlijke bewoners van de stad onder bescherming genomen. Het lag dan ook voor de hand dat velen onder hen verkozen begraven te worden in de kerk van de Vrouwebroers.

Dat de Karmelieten al vlug het vertrouwen genoten van de bevolking en hun bestuurders blijkt uit het feit dat ze lange tijd instonden voor het bewaren van de charters en privileges van de stad.

Niettegenstaande hun kerk en klooster door de geuzen verwoest en geplunderd werd in 1566 en 1578, bleven ze te Gent tot aan de Franse Revolutie wanneer de Franse bezetter hen definitief uitdreef. Ondertussen hadden ze nog in de 16de eeuw de hervormingen aangenomen van de ordeprovincie van Touraine.

In het begin van de 17de eeuw kwam een andere groep Karmelieten te Gent aan. Deze hadden een strengere regel dan die van de Lieve-Vrouwebroers aangenomen omdat ze meenden dat er wat schortte aan de strengheid en de tucht bij de overige leden van de orde. Vooral geïnspireerd door de hervormingen van de H. Theresia van Avilla scheurden ze zich af en vormden een afzonderlijke orde, de Hervormde of Ongeschoeide Karmelieten, ook nog Discalsen genoemd.

Reeds in 1622 waren er zusters Karmelietessen te Gent die begeleid werden door de Discalsen. Zelf zagen ze zich echter verplicht onderdak te zoeken bij vrienden of kennissen daar ze in de stad geen stichting hadden. Bovendien lag een stichting te Gent niet zomaar voor de hand. De stad telde heel wat kloosters en vanaf 1630 waren er strengere voorschriften van kracht voor het oprichten van nieuwe kloosters.

Een aantal pogingen om zich in de stad te vestigen liepen dan ook op niets uit. In 1640 wees het provinciaal kapittel nogmaals op de noodzaak te Gent een kleine stichting te hebben. Blijkbaar deed zich in dat jaar een kentering voor want toen kregen twee paters de toelating een leegstaande kluis te betrekken nabij de Sint-Kwintenskapel in de buurt van het beluik van de Sint-Pietersabdij. Als voorwaarde werd gesteld dat er slechts vijf paters mochten verblijven en dat ze niet ten laste mochten vallen van de stad noch van de abdij.

Daar het domein van de Sint-Pietersabdij pas in 1797 bij Gent werd gevoegd woonden de paters, strikt genomen, nog buiten de stad. Toch vonden de schepenen dat de vestiging een inbreuk was op het verbod nieuwe kloosters op te richten zonder hun toestemming. Ook de reeds bestaande bedelorden binnen Gent gingen niet akkoord en legden klacht neer bij de schepenen en de koning.

Kerk van de Discalsen in de Burgstraat.

Daartegenover stelden de Discalsen als verdediging dat ze geen nieuw klooster hadden gesticht maar slechts een kleine vestiging die tot doel had onderdak te verschaffen aan de biechtvaders van de Theresianen. Bovendien wezen ze erop dat ze geen voornemens hadden in de stad te bedelen.

Door toedoen van een nieuwe provinciaal, van Spaanse afkomst, kregen ze na verloop van tijd wat meer armslag. Die kon bekomen dat ze als predikant en biechtvader aangesteld werden bij het Spaans garnizoen. Later kregen ze zelfs toelating om te prediken in de Sint-Michielskerk.

Nieuwe problemen rezen er toen de abdijheren van Sint-Pieters het plan opvatten hen van de Sint-Kwintensberg te verdrijven. De paters bleven echter volharden. Nadat nog eerst pater Lambertus, een Karmeliet-predikant, ervan verdacht werd beschuldigingen te hebben geuit aan het adres van de schepenen van Gent en deze laatsten daarna hun verontschuldigungen aanboden toen bleek dat de verdachtmakingen ongegrond waren, beloofde het magistratuur aan de orde een eigen stichting.

Op 9 december 1648 verleenden bisschop Antoon Triest en het Hof van Brussel aan de Discalsen de officiële toelating zich in de stad te vestigen.

Na hun verblijf in de schaduw van de Sint-Pietersabdij verhuisden de Onge-schoeide Karmelieten in het begin van 1649 naar een huis op de Houtlei, eigendom van weduwe Lautens. Hun verblijf was daar slechts van korte duur daar het huis verkocht werd.

Een nieuw onderdak vonden ze, in 1650, in het huis van J. Guillaume de Vulder "gheleghen neffens het Capelleken van het vroeger Naeldekinsconvent in de Burchstraete" en de hoek van de Ramen, aan de overzijde van het huidige klooster.

Een tiental jaar nadat Ferdinand, broer van Filips IV, in 1639 het Prinsenhof had verlaten om zich te Brussel te vestigen, werd een deel ervan, de zogenaamde Leeuwenmeers, te koop gesteld. De Discalsen deden een bod van 20.000 gulden doch de koop ging niet door. Een zekere Pieter De Smet verhoogde het bod en kwam in het bezit van het domein. Maar de koper had duidelijk te hoog gemikt want in 1651 kon deze zijn lening niet meer afbetalen. De Discalsen namen de Leeuwenmeers over voor een bedrag van 23.000 gulden.

Op 10 mei 1653 werd een voorlopige kerk en klooster in gebruik genomen in het vervallen Leeuwenhof.

Enkele jaren later, in 1657, schonk aartshertog Leopold van Oostenrijk een aangrenzend stuk grond om daarop een kluis met kapel te bouwen, toegewijd aan de H. Leopoldus.

Pater Patricius, de stuwende kracht achter de nieuwe Gentse Karmelietenstichting, liet een eerste vleugel en een nieuwe voorlopige kerk bouwen waarvan Mgr. Karel Van den Bosch, bisschop van Gent, de eerste steen legde op 28 augustus 1664. De werken waren beëindigd in 1668.

Aan de bouw van de barokkerk werd begonnen met de eerste steenlegging op

Kerk van de Discalsen. Preekstoel.

23 oktober 1703 en de voltooiing vond plaats in 1712. Ze werd ontworpen door broeder Leonardus van Langenhove. Het betreft hier een basilicale kerk met driebeukig schip. Ze werd ingewijd op 17 maart 1714 en onder het patroon-schap geplaatst van de H. Jozef.

De westelijke en de zuidelijke vleugel van de eerste kloostergebouwen werden opgetrokken tussen 1664 en 1668. De uitbreiding met een noordervleugel gebeurde vanaf 1687.

De Fransen bezetten de kerk en het klooster in 1797. De kerk werd reeds heropend in 1801. De kloostergebouwen daarentegen werden grotendeels verhuurd. Ten slotte vond de herinrichting van het klooster plaats in de periode 1845-1848.

Het klooster bezit een mooi aangelegde tuin met vijver. De westelijke hoge bakstenen muur met steunberen is een restant van de begrenzingsmuur van het Prinsenhof en vormt nu de scheidingsmuur met het klooster van de Arme Klaren aan het Sint-Elisabethplein.

De voorgevel van de kerk werd een eerste maal gerestaureerd in 1894 door L. Gildemijn en een tweede keer in 1975-1977 onder leiding van het architectenbureau Bressers.

Recentelijk werd het interieur van het klooster aanmerkelijk aangepast en op de bovenverdieping omgebouwd tot retraitshuis naar een ontwerp van architect Van Den Bogaerde.

Het klooster bezit nog een witmarmeren beeld, oorspronkelijk gepolychromeerd, van de H. Maagd met kind uit het eerste kwart van de 16de eeuw, nu geplaatst in een baroke nis.

In de kerk is het hoofdaltaar toegewijd aan de H. Jozef. Het uit de 18de eeuw stammende altaar, in beschilderd en verguld hout, is verrijkt met beelden van de H. Johannes a Cruce, de profeet Elias met bovenaan de H. Jozef naast het centrale schilderij van J. Janssens.

De zijaltaren zijn toegewijd aan de H. Maagd en de H. Barbara. Verder is er nog de preekstoel waarop de marteldood van Sint-Angelus wordt uitgebeeld naast, op de kuip, enkele medaillons met borstbeelden van heiligen.

De biechtstoelen, met bekroonde frontons en allegorische vrouwenfiguren zijn met elkaar verbonden door middel van met medaillons versierde lambrizeringen waardoor de volledige zijwanden worden bekleed.

Het zeer rijk aandoend tochtportaal, uit het begin van de 18de eeuw, heeft de vorm van een driezijdige uitsprong en bestaat uit gemarmerd hout met in het midden een mooie gebeeldhouwde eikehouten deur.

Onder het koor bevindt zich een gewelfde crypte met grafnissen van de broeders. De toegang tot deze crypte bevindt zich in de tuin.

Het bakstenen gebouw in de noordoostelijke hoek van de tuin van het klooster is een restant van het z.g. Leeuwenhof. Het maakte deel uit van het ca. 1440

Kerk van de Discalsen. Biechtstoel.

gebouwde Prinsenhof. Tijdens de regeerperiode van Keizer Karel werden er verschillende leeuwen, afkomstig uit Tunesië, in ondergebracht. Nadat in 1651 de Ongeschoeide Karmelieten dit deel van het Prinsenhof hadden aangekocht werd het omgevormd tot kapel en klooster. In een vleugel, waarschijnlijk het deel dat nu nog bestaat, werd de brouwerij ondergebracht.

Na het betrekken van hun nieuwe kloostergebouwen, in 1668, verhuurden de Discalsen het Leeuwenhof. Het grootste gedeelte werd echter in 1688 door brand verwoest.

Toen de beroemde schilder en graveerder Albrecht Dürer van 4 tot 15 april 1521 een bezoek bracht aan Gent, maakte hij in zijn dagboek een aantal aantekeningen over die "wonderbare stad", zoals hij de Arteveldestad noemde. Over hetgene hij in het Leeuwenhof zag schreef hij: "Daarna zag ik die levende leeuwen en conterfeitte eenen met het stift".

Deze tekening van Dürer werd naderhand wereldberoemd.

De kloosterkerk van de Ongeschoeide Karmelieten is sinds 6 november 1961 een beschermd monument.

Bibliografie

- Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het Cultuurbezit in België - Architectuur - deel 4 nb-no, p. 88/94.
- Krantenartikel van onbekende oorsprong: De paters Karmelieten te Gent.
- De kerkelijke instanties als bouwheer, s.d., s.n., s.l.

David MAES
(t vervolgt)

GENTSE MEMORIEDAGEN: 24-25 APRIL

24 April 1485

Adriaan Vilain, Heer van Rassegem, tracht aan het hoofd van de Gentse milities Oudenaarde terug te winnen op de legers van Maximiliaan van Oostenrijk. Hij wordt verslagen te Eename.

Hij moet uit Gent vluchten, maar komt 2 jaar later terug en wordt Eerste schepen van de Keure.

Daar hij, niettegenstaande een verwittiging, geneigd was om over te lopen naar Maximiliaan van Oostenrijk, wordt hij op last van Filips van Cleef vermoord op 12 Juni 1490.

24 April 1557

In het Memorieboek kunnen wij lezen: "Soo vielen er binnen de stede van